

TOBACCO RÖKFRITT ENDGAME SVERIGE 2025

Vill du veta mer och/eller engagera dig i opinionsbildningen, kontakta:

Göran Boëthius, boethius@tobaksfakta.se
Ordförande, Tobaksfakta – oberoende tankesmedja
Projektledare för det nationella opinionsbildningsarbetet

Lena Sjöberg, lena.sjoberg@lio.se
Kanslichef, Yrkesföreningar mot Tobak
Projektledare för det regionala/lokala arbetet

Ewy Thörnqvist, ewy.thornqvist@tobaksfakta.se
Generalsekreterare, Tobaksfakta – oberoende tankesmedja

TOBACCO RÖKFRITT ENDGAME SVERIGE 2025

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 är ett opinionsbildningsprojekt. Det syftar till att inom de närmaste åren få till stånd ett politiskt beslut om ett årtal då rökningen ska vara starkt reducerad och inte längre utgöra ett dominerande folkhälsoproblem.

Det är dags nu!

Sveriges regering och riksdag måste göra ett rökfritt samhälle till ett mål för tobakspolitiken! Att sätta ett måldatum när rökningen ska vara nere på en mycket låg nivå ger ny och nödvändig kraft åt arbetet mot lidande och död på grund av rökningen.

Ett beslut om ett måldatum markerar att samhället inte längre accepterar rökningens pris, inte längre blundar för arbetsmetoderna hos den globala tobaksindustrin.

År 2013 rökte 11 procent av invånarna i Sverige dagligen. Varje år beräknas 100 000 svenskar insjukna i någon eller några av ett fyrtiotal rökrelaterade sjukdomar och varje år beräknas 12 000 dö i förtid av sin rökning. En ojämlig fördelning av rökningen bidrar till en ojämlig fördelning av ohälsan i samhället. Samhällets kostnader för sjukskrivning och för tidig död i rökningens spår är enorma.

Till ett måldatum behöver politikerna koppla en plan som steg för steg tar oss fram till målet. Utan en sådan plan riskerar ett rökfritt Sverige att bara bli en vacker vision.

Slutspelet har börjat – Sverige bör gå med

Regeringar och parlament i flera andra länder har redan gjort det. De har satt ett slutdatum för tobaksbruket och formar nu strategier för att fasa ut bruket. Irland har gjort en plan för att bli rökfritt till 2025, Nya Zeeland siktar på samma årtal och Finland har bestämt sig för 2040 som slutår. Strategin med tobakspolitiska planer kopplade till ett slutdatum för tobaksbruket har internationellt fått namnet *Tobacco Endgame*. Termen är hämtad från schackvärlden där "endgame" är den fas av spelet då avgörandet närmar sig.

Tobaksfakta – oberoende tankesmedja föreslår i samråd med tobaks- och folkhälsoexperter i Sverige att regering och riksdag beslutar om år 2025 som ett mål för utfasningen av rökningen i vårt land och att mindre än fem procent av befolkningen då röker. Det är en nivå som kommer att göra rökningen till ett betydligt mindre dominerande folkhälsoproblem än i dag.

Målet kan nås genom att Sverige på allvar och fortlöpande genomför den breda strategi som Världshälsoorganisationens tobakskonvention anvisar – och som Sverige anslutit sig till redan 2005.

Det är alltså inte fråga om några absoluta förbud mot tillverkning, försäljning, innehav eller användning av tobak.

Politiskt beslut om utfasning av rökningen kräver en bred samhällsopinion

Beslutet om rökfria serveringar för tio år sedan visade att även djupt rotade föreställningar går att påverka – om en betydande majoritet av befolkningen uttrycker sitt stöd. Tre rökare av fyra vill sluta och en majoritet vill ha stöd i sin strävan. En långsiktig utfasning av rökningen skulle gagna hela Sverige – rökarna själva, deras egen och omgivningens hälsa och alla andra som delar samhällets betydande kostnader för rökningens effekter.

Vi söker därför ett brett stöd för initiativet – från alla som inser värdet av att förebygga den ohälsa som är förebyggbar.

På nationell nivå samordnar Tobaksfakta – oberoende tankesmedja rekryteringen av stöd från allt fler organisationer i samhället.

På regional nivå samordnar Yrkesföreningar mot Tobak förankringen och breddningen av stödet. En viktig uppgift blir att informera så många som möjligt av kandidaterna på valbar plats till kommuner, landsting och riksdag i höstens val – nästa mandatperiods beslutsfattare ...

Vanliga frågor

Är det verkligen möjligt att få ned rökningen till bara några procentenheter?

Ja, rökningen minskar sedan lång tid tillbaka och får en allt mer begränsad plats i samhället eftersom vi alla blivit mer medvetna om hälsoeffekterna. Genom att sätta in effektiva åtgärder kan beslutsfattarna påskynda och förstärka denna utveckling. Det gäller dels att hindra tobaksbolagen från att locka till sig nya rökare: bland annat genom att kontinuerligt höja priset på tobaksvaror, att minska exponeringen på säljställen, att göra förpackningar enhetliga och neutrala och att ta bort lockande smaktillsatser i tobaken. Det gäller också att utöka rökfria miljöer i hela samhället och att erbjuda ett professionellt och tillgängligt stöd till den stora majoritet av rökare som vill sluta.

Världshälsoorganisationens tobakskonvention innehåller alla åtgärder som erfarenhetsmässigt visat sig vara effektiva. Dessa åtgärder bör ingå i den plan som kopplas till mållåret. Läs mer om konventionen på www.tobaksfakta.se.

Ska snuset också bort?

Sverige har ratificerat WHO:s tobakskonvention. Tobakskonventionens långsiktiga mål är att få bort allt tobaksbruk. Att snusa är inte lika hälsofarligt som att röka, men det är inte ofarligt. Det tobaksförebyggande arbetet ska därför också omfatta snusanvändningen för att minska risken att rökare slentrianmässigt går över till snus och att unga börjar snusa. När regeringen satt igång arbetet för att fasa ut rökningen till 2025 kan beslut om snuset fattas när tiden är mogen.

Vad händer med dem som fortfarande röker 2025?

Tobaksberoendet är ofta starkt. Stödet till alla som vill ha hjälp att komma ur sitt beroende måste bli ännu mer utbyggt och lättillgängligt. Trots sådana åtgärder – och övriga åtgärder som beskrivits ovan – kommer en del fortfarande att röka när måldatumet närmar sig. På vilket sätt de ska få sitt nikotinbehov tillfredsställt ska formuleras i regeringens handlingsplan för utfasningen.

Hur kan organisationer eller enskilda medborgare engagera sig i opinionsbildningen?

Läs på www.tobaksfakta.se och www.tobaccoorhealthsweden.org hur du kan visa regering och riksdag din åsikt!